

Spicuri Economice

Aduș lunar la „Libertatea”.

Broșura 6.

Intre România și Rusia

se fac pași de apropiere tot mai binevoitoare și pe tărîmul economic. Luna trecută, în Iunie, o ceată de vre-o 50 negustori de frunte din Țară, au mers să facă o vizită negustorilor ruși în Odessa.

Intîlnirea între ei a fost dorită din partea ru-sească, și negustorii români au primit cu drag învi-tarea, — căci mulți sunt articli de negoț din Ro-mânia, cari se caută tare în Rusia și mulți cei rusești, ce se trec în România. O stringere a legătu-rilor comerciale între cele doue state, cari staseră cam multă vreme reci unul lîngă altul, — va fi de netăgăduit folos și Rusiei, dar și României!

Primirea pe care negustorii ruși, și orașul Odessa peste tot, au făcut'o negustorilor români, a fost din cale-afară călduroasă și frățească.

S'a dat în onoarea lor un mare concert în o sală strălucită a Primăriei, apoi banchete, și s'au ros-tit vorbiri, cari doresc apropierea tot mai călduroasă a celor două popoare vecine, străduindu-se a-și fi unul altuia de sprigin și de folos în marea muncă economică a negoțului, aci în Răsăritul Europei.

Negustorii români s'au întors acasă încîntați de primirea ce li-au făcut'o soții lor ruși și sunt hotă-rite a intra în legături tot mai strînse de negoț, cu marea împărăție vecină.

Insămănătatea fructelor (poamelor) în hrana omului.

Aflindu-ne chiar în vremea cînd poamele stau la îndemână omului în fiecare zi, nu va fi fără folos a arăta pe scurt părerile învățaților și în deosebi a medicilor (doctorilor), asupra rostului ce îl au fructele de tot felul, pentru hrănirea trupului omenesc.

Părererea lor, întemeiată pe îndelungi cercetări, e, că fructele (poamele) sunt *foarte trebuincioase* trupului omenesc, și de aceea ele trebuiesc puse în hrana omului, în mîncările ce își gătește, în toate, după potrivirea lor. Și omului bolnav și celui sănătos. — Bineînțeles așa aplicate, ca să nu fîte contrare trebuinței corpului ce le ia, (omului bolnav de stomac, să nu-i dai fructe cari să-i întezească cumva boala ce o are, ș. a.).

Fructele de-aceea sunt așa de prețioase hrănirii, căci cuprind în ele săruri de potasiu, — o materie ce se cere tare la formarea sîngelui și la ținerea lui curat și ușor. Carnea, de pildă, îngroașe și îngreună sîngele, iar fructele, ca fragile, strugurii, etc., îl subțiază și îl ușurează foarte, — ceea ce e de mare bine trupului. Un trup cu sîngele ușor, subțire, se simte sprinten, vesel, dornic de muncă, — pe cînd unul cu sîngele îngroșat, e greoiu, moleșit, leneos.

Fructele mai cuprind în ele și mult zahăr și părți „minerale“, ca fer și mangan, cari sunt asemenea de mare trebuință trupului.

Ele mai au darul de a ușura mistuirea (măcinarea mîncărilor în rînză) și trecerea lor ușoară prin mațe, ferind trupul de curățirile grele, de astupări, cari sunt primejdioase sănătății, chiar vieții.

Fructele sunt și ele de două feluri, unele dulci și subțietoare de sînge, foarte folositoare mistuirii ușoare și plăcute, cum sunt strugurii, zmochinele, fragile, cireșele, bananele, curmalele, merele, perele, prunele, etc.

Dar sunt și fructe grase, cari hrănesc și îngrașă, ca o carne, ca de pidă: nucile, alunile, migdalele, etc., cari cuprind în ele multe oleiuri și grăsimi. Oamenii slabi se mince multe de acestea și cei cari sunt în întrămăre după o boală, și vor prinde putere bună.

Fructele sunt de negrăit folos trupului, — bineînțeles luate și ele în măsură potrivită și după alte mîncări, și mai ales bine coapte. Că dacă le mîncăm de jumătate coapte, pot chiar să ne strice, în loc să folosească.

O O O

Gospodăria Impărăției austro-ungare.

Austria se luptă de zece ani cu lipsuri mari în economia sa de stat! Aproape se îneacă în lipsă.

— Ungaria pe aceeași urmă. —

Împărăția noastră Austro-ungară, stă din două state neatîrnătoare în felul seu, și legate de-olaltă numai prin anumite organe, ca Cassa domnitoare, Armata și Diplomația, pe care trebuie să le țină împreună, — încolo avîndu-și fiecare gospodăria sa osebită, Austria budgetul cu venitele și cheltuelile sale, Ungaria cu ale sale.

Așa e și cu datoria ce o are Impărăția: Ea are un fel de datorie, care e a Impărăției și pe care au s'o plătească împreună Austria și Ungaria, după o cheie potrivită. Dar afară de asta cele două state, Austria și Ungaria, mai au deosebit fiecare datoria sa.

Datoria cea obștească, a Impărăției (făcută pentru trebuințele armatei, mai ales cu privilegiul războaielor), face azi *5189 milioane*, din cari pe Austria singură apasă *3789 milioane* și pe Ungaria *1400 milioane*. (Asta vine de acolo, că pe vremuri Austria purta singură grijile Impărăției, ea pornea războaiele, ea hotăra cheltuelile, și cînd la 1867, și-a împărțit

sarcina cu Ungaria, asta a zis: da, dar din datorie eu nu iau, cuscro, chiar jumătate, că tu singură ai făcut'o, pe răspunderea ta. Mai puțin iau și eu, dar pe egal nu).

Afară de asta apoi, are Austria datoriile ei deosebite de stat, care fac azi alte 7516 milioane, și Ungaria datoria deosebită a ei, care e aproape cât a Austriei, anume 6650 milioane!

Aci e greul. Că Austria, cu negoțul ei mare, cu industria ei mare, cu fabricile cele multe, — par'că tot nu cade grăpă sub greul acestei datorii, cetățenii ei pot duce sarcina, că li se învîrt banii prin mâni, mai din greu. Dar Ungaria, unde sărăcia rînjește pe toate marginile drumurilor, la orașe și la sate, — duce greu de tot un munte de datorii aproape așa de mare ca al Austriei!..

Budgetul Austriei, de altfel, se luptă și el de vre-o zece ani, cu greutate mari pentru a-și coperi cheltuelile.

Până la 1908 el se încheia tot cu prisosuri (adecă din venite întrecea ceva, erau venitele mai mari ca cheltuelile.) De atunci însă, decînd i-se cer înarmări și înarmări, ca să ție pas cu bogata sa ortacă de arme Germania, — a început a da în gropi. În 1909 cumpăna venitelor și cheltuelilor (budgetul) ei s'a încheiat cu o pierdere de 132 milioane! În 1910 cu aproape 100 milioane, în 1911 și 1912 s'a îngreunat și mai mult prin mobilizările, prin suflările ei războinice, în coastele Sârbiei.

În cîte un an numai așa a putut face față cheltuelilor, că n'a mai plătit ratele de datorii colo și colo, pe cît era înțelesul, ci a dat numai camete și nimic din capete... (Cam ca și săracii nostri datorăși pe la bănci).

Iar Ungaria, nu stă cu nimic mai strălucit. În Ungaria nu s'a mai văzut budget cu prisos, nici de

20 de ani! Tot cu perdere, pe care o copere — făcînd la datorii noue, — ca omul cel slab.

Cît de sus sta fața de aceste state — România cea mică, care își încheie budgetul an de an cu cîștig curat de cîte 100 milioane! De aceea se și bat așa vecinii ei după pretinția ei, — căci un stat care are creștari, poate avea și armată multă și bine înzestrată cu de toate, și o poate plăti la vreme, în zilele grele, — și din asta urmează că are armată mulțumită, voioasă, bună!

O O O

Cum să ne cruțăm sănătatea?

(Conferință poporală).

De Dr. Iuliu Crișan.

(Urmare și sfîrșit).

Cea mai bună, sănătoasă și firească beaură, e apa din izvor, din rîuri, fîntîni ori șipote. Apa bună de beut e curată, fără miros și e limpede și n'are nici un gust. Multe ape conțin var, acestea sunt grele de beut și o astfel de apă nu e bună nici pentru fiert. Trebuie să ne ferim de-a bea apă din băltoace, gropi ori din vale, în care este cîneapă sau în la topit. Căci din apa rea se nasc multe boale mîlipoșitoare de mațe și de sînge!

Pentru aceea fîntîna să o închidem, ca să nu cadă necurățenii în ea, să fie ridicată, ca să nu să scurgă ape murdare din curte, iar găleata să aibă o cruce de fier, ca să nu poată bea și vitele din ea.

— Lîngă mîncări, unora — durere, prea multora! — le place să bea vin, bere ori rachiu, la felurite prilejuri. Să spunem ceva deschis și după luminile științei medicale (doftoricești) despre aceste beuturi. Vinul puțin, un păhar, doue, și dacă e curat, folosește, mai ales cînd ne hrănim cu mîncări grase, deoarece ajută mistu-

irea grăsimilor. Asemenea e bună și berea, care mai are părți nutritoare. Dar atît berea, cît și vinul, beut în cătățimi mari, imbată omul și dacă lucrul ăsta să repetează mai des, dă naștere la boale lăuntrice foarte grele, cari se desvoaltă încet, încet, de nici nu le simți, până cînd sunt puternice, de nu le mai poți lecu!..

Dar nu vinul și berea strică țeranului român, ci *rachiul!* Popoarele înaintate în cultură *nu beau rachiul*, fiindcă știu că-i stricăcios; cel mult se dă la un om bătrîn și bolnav un păhăruț de „cognac“. Românul însă nu bea vinars rafinat (curățit), ci el bea cel mai de pe urmă feliu de vinars pe lume, vinarsul de bucate, *necurățit!* Acest vinars cuprinde în sine mult spirt, în care se află topite materii otrăvitoare, vătămătoare sănătății! Jidanul ca să-i dea „gust“, bagă apoi alte veninuri, ca anisonul (foeniculum); se mai află în vinars aldehydă acetică, furfusul, etc..

Românul e de credința greșită, că vinarsul e „o fin-tină de puteri“, de-aceia bea înaintea fiecărei mîncări, bea să se încălzească iarna, bea să se răcorească vara, bea ca să-și facă foame, bea să-și uite de foame, bea la tîrguri, cînd vinde, bea cînd cumpără, bea de voie bună și bea ca să-și uite năcazul, bea la ospete, la nașteri, la pomană, la sărbători, înainte și după mîncare!.. E mai greu să răs-punzi: cînd *nu* bea Românul?

Omul, care bea la toate prilejurile și toată ziua, îl numim bețiv. Cite urmări triste nu are! Sărăcie și neînțelegere în casă, disprețul și rîsul satului, — sunt lucruri zilnic văzute și cunoscute. Omul dat beutului mai adeseori fură, omoară, aprinde și înfundă pușcăria. Și dacă faptele nu-i pun capăt vieții ticăloșite, atunci vin boalele ce se nasc din beătură și-l seceră ele. Rînza beutorului se strica ușor, apoi rărunchii, inima, ficatul și totdeauna — *mintea!* Așa beutorii mor mai ales de apoplexie (gută), alții degeră de frig într'un șanț, alții mor în — casa de nebuni.

Să nu credeți, că beutura dă „puteri“ la lucru ! Nu tăgăduiesc, că vei lucra o jumătate de ceas, ori chiar un ceas, mai repede ca altul, dar după aceea puterile ți se înmoaie, se moleșesc, dau îndărăt ! Asta ne-o spune și ne-o arată Englezul cel învățat. Beutura nici căldură nu dă, ci numai se pare ! Lărgeste vasele (vinele) de sînge de sub piele și în piele, pentru aceea ni se pare, că ni-e mai cald, dar apoi cu ațit mai iute degerăm !

Ar fi deci vremea să ne lăpădăm de această beătură ticăloasă, care face din om neom, din om cinstit, ciuf, din bogat, un calic, și să ne ferim de această „fintină de puteri“, care e numai o deșartătoare și otrăvitoare a adevăratelor puteri !

*

— *Românul e spornic la copii.* Și nu-i rău așa. Fără voie își pune omul întrebarea, cum vine de ne înmulțim, totuși, abia cu 30 la mie pe an ? Lucrul stă așa, că Românii să nasc mulți, dar și mor mulți, încît suntem aproape acolo, unde-s alte neamuri, la cari se nasc puțini, dar și mor puțini ! Trebuie să îngrijim, ca copiii mici să nu moară „cu apucatele“. Pămîntul pe care stăm noi Românii, e destul de mare, ca să cuprindă un neam de trei ori mai numeros, numai se cere să-și știe îngrijii pămîntul ca alte nații și să îmbrățișeze breslele de meseriași !

La cei mai mulți le mor copiii mici, până-s încă de țîță, mai bine de jumătate. Ca să nu mai fie între noi acest rău mare, iaca ce e de lipsă : Femeia în stare binecuvîntată în lunile din urmă să nu o punem la lucru, să o lăsăm să se nutrească bine, fiindcă numai o femeie bine hrănită, poate să aibă lapte de-ajuns și sănătos pentru copii ! După naștere să nu părăsească patul a doua ori a treia zi, cum se face de regulă la noi, ci să stea *cel puțin 10 zile în pat*, și 'n cele dintîi, să minince ceva ușor și bun. *Să ne ferim a o îmbia cu vinars!*

Cea mai bună hrană pentru un sugător, e laptele mamei sale, în cele dintii 6 luni. Dacă nu are lapte în de-ajuns, să-l alăpteze o altă femeie sănătoasă. După eșirea celor dintii doi dinți, copiii pot căpăta ceva zamă (zupă), lapte de vacă, de capră, subțiat cu un pic de apă fiartă, mai târziu carne de găină, zeamă de pui, puțină mămăligă. După fiecare alăptare, sfircul trebuie spălat cu cîrpă curată și moale, ca să preîntîmpinăm crepăturile dureroase ale sfircului țîței. Să ne ferim a da copilului în lunile dintii acrituri, mămăligă, ori, Doamne feri!, beutura, și alte lucruri grele pentru rinza lui. Astfel încunjurăm boalele de gură și de mațe mai ales, de cari mulți copii mor.

Copilul în cele dintii trei luni trebuie scaldat în toată ziua odată, iar dela 3 luni încolo, baremi de 2 ori pe săptămîină. Scutecile trebuiesc schimbate de atîtea ori, de cite ori cere trebuința și să grijim să nu înfășurăm prea tare pe copil. După un an, trebuie să înțercăm copilul, după-ce l'am dat la mai multe mîncări ușoare. Mai târziu trebuie să dăm copilului hrană bună, să nu-l punem pe post, să-l ferim de-a veni în atingere cu familia, cari au copii ce sufer de boale lipicioase, ca grumăzarea (difterie), scarlatul, tusa măgărească, ș. a.

Pe căile acestea vom avea o familie număroasă, sănătoasă și puternică, care să fie fala satului și mîndria neamului. Așa vom scărița numărul mare al morților și sporul pe urma nașterilor va fi mai vădit, mai urcat decît e azi!

Poate mulți dintre cetitori își vor pune întrebarea: toate s bune și frumoase, ce ni-se spun, dar n'avem încătrău, că suntem săraci. Și până la un loc au dreptate! Dar nimenea nu așteaptă, ca lucrurile să se schimbe în citeva zile, ci, ca orice lucru mare, trebuie să meargă încet și sigur, dar atîta putem aștepta, ca omul să-și curețe casa, ograda, îmbrăcămintea, trupul și vasele din cari mîinîncă! Să nu credeți, că nu ne-am

fi gîndit la pricinile, cari țin poporul în aceste stări și împrejurări stricătioase sînatății. Ș'am înțeles, că în apoierea în învățătura, precum și sărăcia sunt pricinile de frunte.

Răspunsul întrebării, că: de ce suntem săraci?, nu se ține de mine, nici de ce am vrut să vă spun dv. prin această prelegere. Pentru aceea numai ating această întrebare.

— Românul nu lucră decit de primăvara până toamna, ca iarna — să mînfince ce-a adunat! Și-i păcat mare, că Românul stă 6 luni aproape cu mînilor 'n sîn. Oamenii noștri învățați ar putea afla izvoare de ciștig (ca lucrurile din lemn, trestie, papură, nuiete, etc. etc.), cari să-i acopere cheltuelile de întreținere peste iarnă a întregii familii, fără să se 'ntindă la ce a adunat peste vară.

Ar fi bine ca țăranul român să se lapede de credința, că „numai țiganul e făcut să fie faur“ și „numai jidanul boltaș“. A sosit de mult vremea, să ne avem și noi meșteșugarii și negustorii noștri, potrivit numărului populației românești, ca să nu fugim pentru toate trebuințele la străini, ca să le dăm banul, legat cu nouă noduri.

De vină e înapoierea în învățătura, care deschide mințile și aduce belșug; de vină-i lipsa de oameni de-a-juns, luminați, pe cari să-i doară durerile și nevoile neamului și să pună mîna să le vindece.

De-o vreme încoace oamenii noștri învățați au început să înțeleagă însemnătatea însoțirilor de tot soiul, a negoțului, industriei, a meseriilor, prăsierea de vite și multe altele. Poporul nu peste mult va fi întreg luminat prin cetit, scris, foi, adunări, despre lipsele lui, și i-se vor arăta căile de mîntuire. Numai astfel vom putea răsbî greutățile și ne vom putea întemeia un rost în lume.

Cînd toți vom ști carte, cînd vom fi cuprinși cu toții într'o rețea de însoțiri, cînd vom ținea la conducători, — satele noastre vor avea înfățișare de orașe, traiul ni se va ușura, avînd hrana trebuincioasă după plac și parale la șerpar și 'n bancă!

Înțelegeți dară Dvoastră, că bunăstarea în avere, merge mână în mână cu învățătura, cu înaintarea pe toate căile, cu sănătatea și destoinicia unui popor!

Vă rog s'aveți și D-voastre, ca și mine, credința tare și nestrămutată, că vremea aceasta nu-i departe!

○ ○ ○

Expoziție de țăsături și cusături românești.

Apel către toți domnii preoți, învățatori și alți cărturari de pe teritoriul Despărțământului „Turda“ al „Asociațiunii“.

Comitetul Despărțământului Turda al „Asociațiunii“, ținînd seamă de multele neajunsuri economice, cari au dat în timpul din urmă peste satele noastre, a aflat de bine, ca adunarea generală a Despărțământului, să o țină în anul acesta în Turda, în ziua de 28 August n.

Pentru ca însă adunarea aceasta să însemne un pas înainte, față de cele ținute în acest oraș în trecut, și să slujească și de îndreptar pentru viitoarele adunări, ce vor avea să se țină iarăși pe sate, comitetul a holărit, în conșelegere și cu sprijinul „Reuniunii femeilor române din Turda“, să arangeze cu prilejul acesta o *Expoziție de țăsături și cusături țărănești*, cu scopul, ca să se întărească dragostea poporului din Despărțământ, față de frumoasele lucruri ale măestriei de podoabe țărănești, în unele sate, — durere, — azi părăsite și schimonosite.

Expoziția va sta din următoarele despărțăminte :

1. *Despărțământul țărănesc*, în care vor fie expuse (puse spre vedere) lucrările țăranelor noastre: covoare, ștergare, fețe de masă și de perini, costume, etc.

2. *Despărțământul doamnelor și a domnișoarelor* din acest ținut, în care se vor expune lucrările acestora, cu scopul ca să se învedereze țărance-

lor dragostea păturii culte față de arta decorativă românească și înnobilitarea acesteia în urma gustului mai gingaș al doamnelor și domnișoarelor noastre.

3. Despărțămîntul Atelierului de țesătorie din Orăștie, care va expune o parte a obiectelor de artă lucrate în acest atelier (haine preoțești, decorații pentru biserici, covoare, ștergare, bluze, etc.).

Fiecărui expozant îi stă în voie, ca se ofere și spre vânzare obiectul expus, arătînd pe el prețul.

Vă rugăm ca în interesul bunei reușite a acestei celei dintîi Expoziții românești de acest fel în orașul Turda, — să faceți întînsă propovedanie în popor, ca să ni-se trimită, cel mult pînă în 22 August st. n., toate obiectele pentru expoziție.

Mai ales să fie îndemnate țărancele, ca să expună negreșit covoare și alte țesături vechi, cu arătarea anului cînd au fost țesute.

Cele mai frumoase obiecte vor fi premiate.

Doamnele să se pună pe lucru, la caz că nu ar avea deja lucruri vrednice de expus.

Expoziția va rămînea deschisă încă 8 zile după deschidere. Rugăm ca mai ales din satele învecinate, unde gustul femeilor s'a corcil și s'a înstreinat, să vie toate femeile în grupuri, spre a vedea expoziția. Aici apoi va fi un comitet de dame, care le vor da toate lămuririle de lipsă și le vor ținea și cîte o scurtă prelegere despre industria țărănească.

Tot în 28 August sara se va arangea și o petrecere de vară, la care am dori ca damele să vie, după putință, în costume naționale.

Pentru obiectele ce vor fi expuse, comitetul „Asociațiunii” ia răspunderea.

Din ședința comitetului :

Dr. Valer Moldovan,
director.

Dr. Ioan Ștrbu,
secretar.

Sănătatea vitelor.

Aprinderea de plămîni la vite.

Este o boală foarte molipsitoare. Vitele cumpărate dela străini, trebuie ținute cîțva timp osebite, pînă nu suntem încredeințați despre sănătatea lor. Grajdurile să fie curate ca oglinda și gunoarele scoase zilnic. Păreții să-i văruim de mai multe ori în cursul anului. Ugerii și gura vitelor sugătoare, să le spălăm cu apă caldă.

Făcînd toate cele spuse, ne putem apăra vitele de aprindere de plămîni.

Vitelor bolnave să le dăm nutreț curat, sănătos, și apă de mai multe ori pe zi, însă să nu fie prea rece. Să se scoată vitele la aer curat, căci le priește mișcarea și aerul. Unele vite atacate de boala de plămîni, crapă în curs de o lună, celelalte se vindecă, dar rămîn slabe și piernicite.

La tot cazul e bine să chemăm un veterinar (doctor de vite) căci primejdia numai dînsul o poate înlătura mai ușor și mai sigur. Sfaturile băbești nu ajută deloc.

O O O

Boalele oilor și ale caprelor.

Cîrceagul.

Cîrceagul atacă mai mult oile în vîrstă, și se poate ivi din Maiu pînă în Noemvrie, dar mai ales toamna, lovind îndeosebi turmele ce pasc pe livezile mocirloase, sau pe pășunile uscate de pe unele pămînturi pietroase. Această boală pricinuește pagube mari crescătorilor, prin pierderile ce atrage.

Pentru oile de soiul străin, ca cele de friza, boala este mult mai ucigătoare, decît pentru oile de pe la noi.

Imbolnăvirea oilor se face prin ajutorul căpușelor, cari

înfigându-se în pielea lor, le vîră în sînge sămînța circeagului, îmbolnăvindule.

Căpușele cari trăesc pe corpul unei oi bolnave de circeag. ouînd, ouăle lor conțin sămînța boalei, astfel că micile căpuși eșite din ele, sunt pline de acea sămînță, încît trecînd pe alte oi, pînă atunci sănătoase, le dau boala.

Toate împrejurările cari înleznesc înmulțirea căpușelor, fac a se ivi și circeagul. Și după cercetările făcute și de cătră un cărturar, profesorul veterinar Motaș, care s'a ocupat de această boală, cultura și îngrijirea chibzuită a pămîntului, ar stavili prăsirea acestor ginganii, cărora le priește pămîntul nelucrat, înțelenit, ca de pildă pășunile de pe marginea rîurilor mari, ca ale Dunării și din Dobrogea, unde boala să și arată mai des.

Oaia bolnavă, după zisul profesor, se înfățișează cam astfel: e tristă, slăbește, merge cu capul în jos clătîndu-se; nu se poate ține de turmă, lăsîndu-se a fi prinsă. Tristă și fără vioiciune, încetează de a mai paște și a rumea; cade de multe-ori din picioare și nu se poate ridica decît cu a-nevoință; unele nu se mai scoală deloc, ci odată căzute, lungesc gîtul, gem și mor. Cîte-odată sunt lovite de dambă, zac lungite, tremură, gem și scrișnesc din dinți.

În apropierea morții, gura li se umple adesea de bale spumoase.

Cînd boala e grea, abea răsufală, mai se înăbușesc.

De obicei la început oaia bolnavă este încuiată, mai în urmă însă suferă de urdinare, și de multe ori cu sînge. Udul are o culoare gălbue și cîte odată tulbure. Ea slăbește cu totul și poate muri în patru sau 5 zile; unele se vindecă.

Cîte odată, la unele oi, boala se arată foarte ușoară, trecînd aproape fără să se bage de seamă: tristă, galeșe, nu mănîncă tocmai cu poftă 3—4 zile, slăbește, și apoi începe a-și dobîndi puterea și vioiciunea.

Pe corpul oii bolnave se găsesc o mulțime de căpuși, prinse în piele, pe părțile neacoperite de lînă, dela sub-

țiori, partea de jos a pîntecelui, pe lîngă uger în sus pînă la rădăcina coadei, precum și pe fața din năuntru a urechilor.

Cel mai bun lucru pentru a păzi turmele de această omorîtoare boală, este a le paște pe livezi sănătoase, nemocirloase, a le depărta de localitățile unde bîntue boala.

Oilor bolnave li-se vor zmulge toate căpușele din corp, care căpuși se vor arde. Pe gură li-se poate da ceaiu de mușețel, de ismă, sau cînd au cufureală, zamă cîștigată prin fierberea orzului, orezului, nalbei, semințelor de in, și să îngrijim ca oieria să fie curată și hrana bună și din destul.

Agric.

Irimie Popescu,
medic veterinar.

ȘTIRI ECONOMICE.

Curs economic. La școala de agricultură r. u. din Lugoj, și anume la cursul economic pentru slujbași subalterni (mai mici) economici, se primesc elevi sub următoarele condițiuni: 1. tinărul să aibe etatea de cel puțin 22 ani; cei ce n'au împlinit încă vîrsta aceasta, se pot înscrie numai cu învoire ministeriată, 2. atestat școlar că știe cefi și scrie ungurește și cunoaste cele patru lucrări fundamentale de aritmetică; în lipsa atestatului școlar, concurentul este primit să și dosvoalte cunoștințele din obiectele acestea în fața directorului institutului, 3. atestat medical că este deplin sănătos; 4. atestat de moralitate, și 5. atestat oficial despre averea sa materială.

Durata cursului este de doi ani și se începe în 1 Octovrie a fiecărui an.

Elevii învață: cultura plantelor și a animalelor, grădinăritul, organizarea și chivernisirea economiilor și purtarea de socoteli.

După terminarea cursului de doi ani, elevii primesc atestate. La institut se află: 1. Locuri cu plată, cînd elevul

plătește pe anul întreg 300 coroane pentru toată întreținerea: locuință, încălzit, luminat, spălat și mâncare; 2. Locuri gratuite, în care taxa de mai sus o plătește statul.

La locurile cu plată, primirea se face din partea directorului în ori ce zi înainte de 1 Octomvrie.

La locurile gratuite, cererile se adresează către ministrul r. u. de agricultură și se înaintează direcțiunii institutului până în 20 August n.

Acest curs (această școală) dă așadară pregătirea de a fi conducător de moșie mai mare, purtător de socoate, — și mai ales bun conducător de economie proprie, pentru cel ce are o moșie cât de cât mai măricică. După învățătura primită în aceasta școală economică, economul isteț va scoate de pe moșia să roadă pe jumătate mai multă și mai bună, ca lucrîndu-o așa pe chibzuială ca azi.

„Cum să se apere economii împotriva boalei de calbează a oilor?” — este numele unei broșuri (cărțițele) de 25 pagini, scoasă de sub tipar de „Reuniunea Economică a comitatului Solnoc-Dobîca”. Broșura a fost scrisă ungurește de medicul veterinar (de vite) Iosif Viasz din Dej, și tradusă românește de dl *Traian I. Iarca*, medicul veterinar al orașului Dej.

E o cărticică plină de bune învățături petru oieri.

Fiindcă nu e pusă în vinzare, ci se împarte numai de Reuniunea din vorbă între ai sei, — ne vom lua voce a aduce și noi părțile de frunte din ea în numerii viitorii ai acestor „Spicuri”, ca cuprinsul ei să ajungă a fi cunoscut în cercuri cât mai largi.

Cea mai mare lumânare din lume a fost fabricată zilele trecute la Long Island. Pentru fabricarea ei a fost adunată suma de 7500 cor. de consistorul bisericii italiene, care a ținut ca prin fabricarea acestei uriașe lumânări să-și arate recunoștința față de miliardarul Pierpont Morgan pentru multele binefaceri ce le făcuse aceasta Italianilor.

E vorba ca lumânarea aceasta uriașă să fie așezată în Vatican, în biserica papei dela Roma, și, la dorința celor ce au inițiat și au dus la îndeplinire planul de a se

fabrica acest semn de recunoștință față de miliardarul-filanrop, ea nu va fi aprinsă decît odată pe an, la ziua morșilor. Așa uriașa luminare va reaminti multă vreme, muritorilor, pe răposatul miliardar, căci — după cum se spune — chiar dacă ar arde într'una, această lumânare ar împrăști lumină, ziua și noaptea timp de 90 de ani. Așa, că va arde numai odată în an, ea va vesti veacuri întregi pe acel întru pomenirea căruia s'a făcut.

Fabricarea ei a durat 4 luni și jumătate. Are o înălțime de 5 metri și cântărește 360 chilograme, avînd jos un diametru (linia dela o margine la alta a cercului ei) de 45 cm. (aproape jumătate de metru), iar la partea de deasupra de 15 cm. A fost pregătită din cea mai scumpă ceară de albine dusă din Italia și amestecată cu felurite materii aromatice (bine mirositoare).

Rămas bun, beuturo! Afurisișii de Americani ne merg înainte și în privința asta. De-ocamdată numai pe corăbiile de războiu americane. De curînd a intrat în vigoare legea, care oprește întrebuițarea de alcool pe vapoarele americane, lege ce s'a adus adus cu toată înverșunata împotrivire a ofițerilor de marină (de pe corăbii). Deoarece ce dela terminul amintit s'a pus punct gustării de beuturi spirtuoase pe vapoare, ofițerii de marină, împreună cu matrozii, au ținut să și ia adio dela libertatea pe care le-o lua noua lege, printr'un „banchet de adio”. — S'au pus pe sorbite și pînă la 12 noaptea nici picur n'a rămas de beuturile cari se aflau pe vasele de război! Tot au zvîntat. S'au mai îmbătat odată fun!

Pe corăbii nu mai pot bea. Natural însă, că pe uscat pot apoi să și răzbune postirea îndurată pe vapor.

PREȚUL BUCATELOR

Prețul lor după bursa din Budapesta:

Griu	Cor.	26—27
Săcară	„	20—21
Orz	„	15—16
Ovăș	„	15—16
Cucuruz	„	14 $\frac{1}{2}$ —15

Piața Orăștiei: Griu 26—27; Săcară 18—; cucuruz 14—15 maza-metr.

„Tipografia Nouă”, I. Moja, Orăștie.

